

**برنامه آموزشی و آیین نامه دوره کمک پرستاری
(بهباری یکساله)**

شرایط و نحوه پذیرش در دوره:

تمامی دارندگان مدرک تحصیلی دیپلم کامل متوسطه (تمامی رشته ها ، فنی حرفه ای یا کار دانش) با حداقل معدل ۱۲ مجاز به شرکت در دوره می باشند.

تاریخچه و سیر تکاملی دوره در جهان و ایران:

امروزه در بسیاری از کشورهای دنیا به منظور رفع کمبود نیروی انسانی در کادر پرستاری مبادرت به تربیت نیروهای کمکی در قالب (Certified Nursing Assistant(CNA و Licensed Practical nurse(LPN) نموده اند. برای مثال در کشور آمریکا ایالات کانزاس، کالیفرنیا و نوادا دوره آموزشی تربیت بهیار با حداقل آموزش ۶۰ الی ۷۵ ساعت بصورت نظری و عملی و ما بقی بصورت کار آموزی برای مدت ۹ ماه الی یک سال اقدام نموده اند. در ایالت میشی گان برای آموزش بهیاری برای مدت ۳۴ ساعت تدریس نظری ، ۱۶/۵ ساعت عملی و ۲۴/۵ ساعت آموزش بالینی جمعا به مدت ۷۵ ساعت اجرا می شود. در ترکیه برنامه آموزشی LVN (Licensed Vocational Nurse) برای مدت ۹ ماه تا دو سال اجرا می شود. در این برنامه متقاضیان دارای مدرک دیپلم متوسطه بوده و در هنگام ثبت نام ارائه گواهی سوء پیشینه و عدم اعتیاد ضروری است. در انگلستان و استرالیا دوره آموزشی دو ساله LPN برگزار می گردد با هدف ساماندهی برنامه آموزش موجود تربیت بهیاران، ضوابط و برنامه دوره آموزشی بهیاری از طریق وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی تهیه، تدوین و تصویب گردیده و از سوی دانشگاه/دانشکده علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی (وابسته و غیر وابسته) اجرا می شود.

جایگاه یا جایگاه‌های شغلی فراگیران :

در حرفه پرستاری اقدامات عملی و مراقبتی توسط کارشناسان پرستاری طراحی و توسط آنها اجرا می گردد.

کمک پرستاران (بهیاران) در اجرای این برنامه زیر نظر پرستار مسئول به انجام وظیفه (اقدامات اولیه) خواهند پرداخت . بنابراین کمک پرستار (بهیار) در تمام بخش های بیمارستانی به فعالیت می پردازند و در ساختار تشکیلاتی بیمارستانها جایگاه خواهند داشت.

فلسفه (ارزش‌ها و باورها):

در تدوین این برنامه، بر ارزش‌های زیر تاکید می‌شود:

★ کمک به تامین نیازهای اولیه بیماران و خانواده آنها

★ رعایت کرامت انسانی بیماران

★ رعایت حقوق بیمار

★ تسریع در پاسخگویی به درخواست های بیماران و خانواده آنها

★ بیمار محوری

رسالت و ماموریت :

رسالت این دوره، تربیت نیروهای توانمند، ماهر، مسئولیت پذیر، پاسخگو و حساس به سلامت بیماران و خانواده آنها در ارائه خدمات اولیه می باشد.

پیامدهای مورد انتظار از فراگیران :

★ برقراری ارتباط مناسب با بیماران و خانواده آنها

★ مراقبت جسمی، روانی و معنوی از بیماران

★ ارائه خدمات تغذیه، تامین بهداشت اولیه فردی بیماران، جابجایی و نقل انتقال بیماران

★ آماده کردن وسایل و تجهیزات مورد نیاز برای معاینه و مراقبت از بیماران

★ تامین نظافت محیط بستری بیمار

★ کمک در پذیرش و ترخیص بیماران

★ پذیرش مسئولیت ارتقاء دانش و مهارتهای مورد نیاز

نقشهای فراگیران :

- کمک به نظافت شخصی بیماران با دادن لگن بیمار بستری، لوله ادراری، حمام، ماساژ، شستشوی سر، و اصلاح کمک به بیمار برای رفتن به دستشویی. کمک به دوش و حمام.
- کمک به فعالیت های روزمره زندگی بیماران از طریق غذا دادن به آنها، دادن غذا از طریق لوله معده، بلند کردن بیماران، جابجایی آنها در تخت قرار دادن آنها در وضعیت مناسب، دادن آب خوراکی های مورد نیاز در بین وعده های غذایی
- ارائه مراقبت های کمکی شامل انما، شستشوی ناحیه تناسلی، پانسمان و بانداژ غیر استریل، آماده کردن محل عمل جراحی، کیف یخ، کیف آبگرم، حمام نشیمنگاه، و نصب نرده های کنار تخت
- حفظ و کنترل وضع بیمار از طریق چک کردن علایم حیاتی، وزن کردن بیمار اندازه گیری و گرفتن نمونه ادرار، و ثبت میزان مایعات خورده شده و دفع شده
- تدارک راحتی بیمار با استفاده از امکانات بخش در حمل و نقل بیماران پاسخ دادن به زنگ بیماران و درخواست آنان؛ گزارش مشاهدات از بیمار به پرستار مسئول
- انجام اقدامات با رعایت قوانین و سلسله مراتب
- حفظ ارزشهای سازمان و رازداری نسبت به اسرار بیماران
- روز رسانی دانش شغلی از طریق شرکت در فرصت های آموزشی

الف: توانمندی‌های مورد انتظار: (Competencies)

- ★ مهارت‌های ارتباطی
- ★ تعامل بین‌بخشی
- ★ کار در محیط‌های بیمارستانی
- ★ مشارکت در کنترل عفونت‌های بیمارستانی
- ★ سالم‌سازی فیزیکی و روانی محیط کار
- ★ استفاده از وسایل
- ★ اندازه‌گیری‌های رایج و کالیبراسیون ابزار
- ★ خودارتنقایی مادام‌العمر

ب: مهارت‌های عملی:

در این قسمت مهارت‌های عملی (Procedural Skills) آورده می‌شود.

مهارت
۱. حمام بیمار در تخت
۲. حمام دوش و وان بیماران
۳. ماساژ پوست
۴. شستن سر در تخت
۵. مراقبت از سر آلوده
۶. مراقبت از دهان و دندان
۷. درست کردن انواع تخت بیمار
۸. نقل و انتقال بیمار به صندلی و تخت
۹. وضعیت دهی به بیماران
۱۰. اندازه‌گیری فشارخون، نبض و درجه حرارت و گزارش به پرستار
۱۱. پذیرش و ترخیص بیمار
۱۲. اندازه‌گیری مایعات بدن (جذب و دفع) و گزارش به پرستار
۱۳. دادن لگن و لوله ادراری
۱۴. گرفتن نمونه ادرار و مدفوع، خلط
۱۵. دادن تنقیه
۱۶. دادن کمپرس سرد و گرم
۱۷. تغذیه از دهانی و گاواز

۱۸. نظافت دهان و دندان
۱۹. برداشتن پانسمان ساده
۲۰. انواع بانداز
۲۱. کمک در توزیع داروهای خوراکی (اصلاح شده)
۲۲. تزریق انسولین (زیرجلدی) (اصلاح شده)
۲۳. ریختن قطره های چشم، گوش و بینی
۲۴. گذاشتن شیاف
۲۵. مراقبت از پربینه
۲۶. آماده کردن پوست ناحیه عمل جراحی (شیو)
۲۷. مراقبت از جسد
۲۸. تغذیه نوزاد(تغذیه با شیشه شیر)
۲۹. کمک در احیاء پایه (اصلاح شده)
۳۰. نظافت و استریلیزاسیون وسایل و تجهیزات
۳۱. نظافت محیط بیمار
۳۲. پوشیدن گان، دستکش و ماسک برای مراقبت از بیماران ایزوله

روش‌ها و فنون آموزشی:

در این دوره، عمدتاً از روش‌ها و فنون آموزشی زیر بهره گرفته خواهد شد:

- ❖ آموزش نظری به روش سخنرانی
- ❖ تمرین عملی در اطاق کار عملیاتی
- ❖ آموزش اقدامات بالینی در بیمارستان

Student Assessment

ارزیابی فراگیر:

الف- روش ارزیابی

فراگیران با روشهای زیر ارزیابی خواهند شد.

کتابی ■ شفاهی ■ ارزیابی کار آموزی بالین ■

ب- دفعات ارزیابی:

★ مستمر   ★ دوره‌ای   ★ نهایی

مشخصات دوره:

نام دوره: یکساله مهارتی

طول دوره و شکل نظام آموزشی:

براساس آئین نامه و ضوابط دوره یک ساله آموزش با رویکرد مهارت آموزی می باشد

۲,۵ ماه از دوره مزبور مربوط به آموزش نظری و عملی می باشد

۹ ماه کارآموزی بر طبق جدول ب انجام می پذیرد

۲ هفته پایانی دوره برای آمادگی فراگیران به منظور شرکت در آزمون نهایی در نظر گرفته شده است.

تعداد کل ساعات درس:

تعداد ساعات درسی در این دوره ۳۰۰ ساعت است که به شرح زیر می باشد:

دروس اختصاصی اجباری ۳۰۰ ساعت

دروس اختصاصی اجباری (core) برنامه آموزشی. دوره کمک پرستاری (بهیاری یکساله)

پیشنیاز یا همزمان	تعداد ساعات درسی			نام درس	کد درس
	جمع	عملی	نظری		
	۱۸	۲	۱۶	آناتومی و فیزیولوژی	۰۱
۰۱	۱۸	۱۰	۸	کمک‌های اولیه و حمل بیماران	۰۲
۰۸ و ۰۱	۲۰	۴	۱۶	ایمنی بیمار و کنترل عفونت	۰۳
	۱۱۶	۵۰	۶۶	اصول بکارگیری اقدامات پایه بهیاری	۰۴
۰۴	۴	-	۲	تغذیه و روش‌های غذا دادن به بیماران	۰۵
	۱۴	۴	۱۰	داروشناسی و روش‌های تجویز دارو	۰۶
	۸	-	۸	اخلاق، ارتباطات و آشنایی با تشکیلات بیمارستان	۰۷
	۱۰	-	۱۰	آشنایی با اصول بهداشت عمومی در مراکز درمانی	۰۸
	۸	-	۸	اصطلاحات و اختصارات رایج در بیمارستان	۰۹
۰۴	۱۲		۱۲	روش‌های ارائه خدمت به بیماران در بخش‌های داخلی	۱۰
۰۴	۱۲		۱۲	روش‌های ارائه خدمت به بیماران در بخش‌های جراحی	۱۱
۰۴	۱۲		۱۲	روش‌های ارائه خدمت به بیماران در بخش‌های اورژانس	۱۲
۰۴	۱۲		۱۲	روش‌های ارائه خدمت به بیماران در بخش‌های روانی	۱۳
۰۴	۱۲		۱۲	روش‌های ارائه خدمت به بیماران در بخش‌های اطفال	۱۴
۰۴	۱۲		۱۲	روش‌های ارائه خدمت به بیماران در بخش‌های زنان	۱۵
۰۴	۱۲		۱۲	روش‌های ارائه خدمت به بیماران در بخش‌های اطلاق عمل و کار در CSR	۱۶
	۳۰۰	۷۰	۲۳۰	جمع	

دروس کارآموزی برنامه آموزش بالینی دوره کمک پرستاری (بهیاری یکساله)

ساعت کارآموزی*	نام درس	کد درس
۳۰	آشنایی با بیمارستان	۱۰۱
۱۵۰	کارآموزی بخش‌های داخلی	۱۰۲
۱۵۰	کارآموزی بخش‌های جراحی	۱۰۳
۱۵۰	کارآموزی بخش‌های اورژانس	۱۰۴
۱۵۰	کارآموزی بخش‌های روانی	۱۰۵
۱۵۰	کارآموزی بخش‌های اطفال	۱۰۶
۱۵۰	کارآموزی بخش‌های زنان**	۱۰۷
۱۵۰	کارآموزی بخش‌های اطاق عمل و CSR	۱۰۸
۱۰۸۰	جمع	

* کارآموز می‌بایست هر روز ۶ ساعت و پنج روز در هفته در بخش‌های مرتبط زیر نظر مسئول دوره به کارآموزی بپردازد.

** کارآموزان مرد به جای این بخش در سایر بخش‌ها به کارآموزی می‌پردازند.

آیین نامه اجرایی انضباطی اخلاقی فراگیران دوره کمک پرستاری (بهیاری یکساله)

الف) موازین رفتاری فراگیران در محیطهای آموزشی

- رعایت اصول اخلاق حرفه ای تواضع و فروتنی در برخورد با اساتید و فراگیران و کارکنان و همراهان بیمار و کارکنان الزامی است.
- صحبت کردن در محیطهای آموزشی باید به آرامی و با ادب همراه باشد هرگونه سروصدا بلند و یا برزبان راندن کلماتی که در شان حرفه پزشکی نیست ممنوع است
- استفاده از دخانیات در کلیه زمانهای حضور در محیطهای آموزشی ممنوع است
- جویدن آدامس و نظایر آن در محیطهای آموزشی و بالینی ممنوع است
- در زمان حضور در کلاس و کارآموزی استفاده از تلفن همراه ممنوع است
- هرگونه بحث و شوخی در محیطهای آموزشی ممنوع است.

ب) رعایت بهداشت و موازین آرایشی در محیطهای آموزشی :

- فراگیران کمک پرستاری الگوی نظافت و بهداشت فردی اند لذا تمیزی ظاهر و بهداشت رفتار در محیطهای آموزشی از ضروریات است..
- ناخنها تمیز و کوتاه بدون هرگونه آرایش (لاک برچسب ناخن و طراحی) استفاده از ناخنهای مصنوعی و بلند بدلیل افزایش انتقال عفونت و احتمال آسیب به افراد دستگامها ممنوع است.
- آرایش سروصورت به صورت غیرمتعارف در حرفه ممنوع است.
- نمایان نمودن هرگونه آرایش به صورت تاتو و با استفاده از حلقه و یانگین در هر قسمت از بدن ممنوع است.
- استفاده از اودکلن و عطرها و بوی تند و حساسیت زا در محیطهای آموزشی ممنوع است.

پ) لباس و نحوه پوشش :

لباس فراگیران برای ورود به کلاسهای درسی و بالینی باید متحدالشکل بوده و دارای ویژگیهای زیر باشد :

- روپوش و شلوار سفید (غیر چسبان و بلند)
- روپوش دارای آرم مخصوص
- تمامی دگمه های روپوش در تمام مدت حضور در محیطهای آموزشی و کارآموزی باید بسته باشد.
- استفاده از کارت شناسایی معتبر (حرف اول نام نام خانوادگی) که در سمت چپ سینه باشد در تمام طول آموزش الزامیست.
- فراگیران خانم باید تمامی سروگردن و نواحی زیر گردن و موها را با پوشش مناسب بپوشانند.
- شلوار سفید بلند پارچه ای ساده غیر چسبان باشد پوشیدن شلوار جین و نظایر آن ممنوع است.
- جوراب مورد استفاده ساده بدون تزیینات و غیر توری باشد.
- کفش سفید راحت بی صدا تمیز بدون بند باشد.
- یونیفرم بهیاری باید کاملا راحت تمیز و مرتب و در حد متعارف باشد.
- استفاده از هرگونه نشانه ممنوع است.
- استفاده از هرگونه زیور آلات و انگشتر گردنبند و گوشواره (بجز حلقه ازدواج) در محیطهای آموزشی ممنوع است.
- استفاده از دمپایی و صندل بجز اتاق عمل ممنوع است.

چگونگی حضور و غیاب فراگیران دوره کمک پرستاری (بهیاری یکساله)

غیبت در کلاس های نظری و کارآموزی موجب مردود شدن فراگیر خواهد شد . غیبت مجاز در کلاسهای درس نظری تا چهار هفدهم مانع از شرکت در امتحان نمی باشد اما مازاد بر آن موجب تجدید دوره میگردد. غیبت غیر مجاز در هر صورت موجب محروم شدن از شرکت در امتحان و کسب نمره صفر در کارآموزی می گردد.

امتحانات :

۱- در پایان هر یک از دروس نظری امتحان آن درس توسط مدرس مربوطه بصورت کتبی بعمل آمده و نمره مربوطه در کارنامه متمرکز فراگیر ثبت می گردد.

۲- در پایان دوره نظری و قبل از ورود فراگیران به کارآموزی امتحان نهائی بعمل می آید.

۳- سوالات امتحان نهائی بصورت متمرکز برگزار می شود.

۴- ملاک قبولی در امتحان نهائی اخذ نمره ۱۲ از ۲۰ و یا ۶۰ از ۱۰۰ می باشد.

۵- ارزشیابی فراگیران در کارورزی با توجه به چک لیست ارزیابی فراگیردر محیط بالینی می باشد که به مراکز ارسال می شود.

۶- ملاک قبولی در کارورزی اخذ نمره ۱۴ از ۲۰ و یا ۷۰ از ۱۰۰ می باشد

۷- چنانچه فراگیر موفق به کسب نمره قبولی در امتحان نهائی نگردد حداقل یک ماه بعد میتواند در امتحان نهائی بعدی شرکت نماید. هزینه آزمون مجدد تئوری مبلغ ۵۰۰,۰۰۰ ریال می باشد.

۸- در صورت عدم موفقیت در امتحان نهائی دوم از دوره اخراج شده و حق هیچگونه اعتراضی ندارد ضمناً شهریه نیز عودت داده نخواهد شد

۹- در صورتیکه در کارورزی نمره کمتر از ۱۴ دریافت نمود دوره باید در همان بخش تکرار شود. هزین تجدید دوره کارورزی با توجه به هزینه-

های بیمارستان تعیین شده و متعاقباً اعلام می گردد. و در صورت عدم موفقیت ، از دوره اخراج شده و حق هیچگونه اعتراضی ندارد ضمناً شهریه نیز عودت داده نخواهد شد .

۱۰- در صورتیکه فراگیر موفق به کسب نمره قبولی از امتحانات و کارآموزی نشد مردود تلقی شده و ثبت نام مجدد ایشان منوط به پرداخت

مجدد شهریه می باشد .